

ПАМ'ЯТІ ВОЛОДИМИРА МИКОЛАЙОВИЧА СЕМЕНЕНКА

24 січня 2012 р. пішов з життя видатний учений-геолог, старійшина Інституту геологічних наук НАН України, член-кореспондент НАН України, заслужений діяч науки України Володимир Миколайович Семененко.

В. М. Семененко народився 18 липня 1934 р. у м. Дніпропетровськ у родині професора Дніпропетровського гірничого інституту Миколи Пантелеймоновича Семененка.

Після війни та евакуації родина живе в Києві. В 1956 р. В. М. Семененко закінчив геологічний факультет Київського державного університету ім. Т.Г. Шевченка і був направлений на роботу в Українське геологічне управління, де працював в геологознімальних і пошуковознімальних партіях, зокрема проводив геологічну зйомку масштабу 1:200 000 листів L-37-1 (Гуляй-Поле); L-36-XII і XVIII (Мелітополь, о-в Бірючий), тобто в районах класичного розвитку неогену півдня України. Наприкінці роботи в Укргеолуправлінні склав комплект геологічних карт масштабу 1:500 000 Великого Кривого Рогу, зокрема з неогену (разом з В.М. Гладким і Л.М. Матвієнко).

В 1962 р. Володимир Миколайович вступив в очну аспірантуру Інституту геологічних наук АН УРСР, де працював над дисертацією під науковим керівництвом відомого фахівця з неогену проф. Григорія Івановича Молявка. Завдяки Г.І. Молявку відвідав у той час усі неогенові сесії неогено-

вої комісії МСК СРСР та УРСР, де спілкувався з видатними фахівцями із стратиграфії та палеонтології неогену СРСР – Л. Ш. Давіташвілі, Л. К. Габунією, Б. П. Жижченком, Р. Л. Меркліним, А. Г. Еберзіним, Л.А. Невеською, К. В. Нікіфоровою, К. М. Негодаєвим-Ніконовим, І. Я. Яцком, що сприяло розширенню знань та світогляду в галузі неогену. В кандидатській дисертації Володимира Миколайовича (вченого, науковця, дослідника) були наведені матеріали і дані про одночасність формування куяльницьких і ачкагельських відкладів Чорноморського і Каспійського басейнів, що суперечило офіційній схемі кореляції неогену півдня СРСР (Баку, 1959), де вони вважалися різновіковими.

В 1972 р. на симпозиумі в Румунії В. М. Семененко був кооптований до складу Міжнародної робочої групи з неогену Паратетиса, що була створена при Регіональному комітеті з стратиграфії Середземноморського неогену (РКССН) і виконувала міжнародну кореляцію цього регіону.

В 1978 р. Володимир Миколайовичу вперше вдалося провести пряму кореляцію неогену Тетис-Паратетис з океанічною шкалою за нанопланктоном, що був ним виявлений в солонуватоводних відкладах пліоцену Чорноморського басейну (В. М. Семененко, С. А. Люльєва, 1978). В 1979 р. він опублікував (разом з М. А. Певзнером) вперше отримані палеомагнітні дані про кореляцію міоцену–пліоцену Понто-Каспію, завдяки чому вдалося визначити і вік цих ярусів. Цьому сприяло, зокрема, застосування "датованих рівнів" за нанопланктоном.

Усе це дало змогу В.М. Семененку наприкінці 1979 р. представити на VII Конгрес РКССН в Афінах доповідь, присвячену вперше проведенню кореляціям ізольованих басейнів Паратетиса (низки басейнів, що протягнулися вздовж Європи від Альп в Закаспій) і Тетиса (Середземномор'я). В 1980 р. ці матеріали були наведені в доповідях радянських геологів до XXVI сесії Міжнародного геологічного конгресу в Парижі.

В 1983 р. В. М. Семененком була подана і успішно захищена в Московському університеті докторська дисертація.

Володимир Миколайович брав найактивнішу участь у роботі Міжнародної робочої групи Паратетис (1972–1990 рр.) та її Міжнародних симпозиумах і проектах Міжнародного комітету ЮНЕСКО. Разом з ним працювали такі видатні спеціалісти, як Я. Сенеш, І. Циха, Е. Пландерова,

Д. Вашш (Чехословаччина); А. Папп, Ф. Штайнінгер, А. Рогль, (Австрія); В. Крах та М. Лучковська (Польща); Е. Коюмджієва, С. Попов, С. Стойков (Болгарія); Геза Халмор, Я. Халмаї (Угорщина); П. Стеванович (Югославія); І. Мо-теш, І. Андрееску (Румунія) та багато інших.

В. М. Семененко був постійним учасником та доповідачем на всіх останніх конгресах РКССН (VII Конгрес – 1979, Афіни; VIII – 1985, Будапешт; IX – 1990, Барселона; X – 1995, Бухарест; XI – 2000, Фес, Марокко; XII – 2011, Неаполь, Італія). В 1985 та 1995 рр. він обирався до складу бюро виконкому РКССН, а з 1990 р. і до останнього часу був членом підкомісії з неогену Міжнародного Середземноморського Стратиграфічного Комітету і членом комісії Карпато-Балканської геологічної асоціації.

В 1992 р. Володимир Миколайович був обраний членом-кореспондентом Національної академії наук України.

Вчений мав низку оригінальних праць, присвячених стратиграфії морських плейстоценових відкладів Чорноморського басейну та їх кореляції з континентальними.

Розробки В.М. Семененка стосовно встановленої ним межі між міоценом і пліоценом мають велике значення для прогнозу змін клімату в майбутньому, бо саме з цією межею пов'язане формування системи морів: Середземне, Чорне, Каспійське, в близьких до сучасних межах, та притаманних кожному з цих морів провінцій корисних копалин.

В 1994 р. поданий В. М. Семененком проект отримав грант Сороса. У цьому ж році він виграв і грант Смітсонівського Інституту (м. Вашингтон

США), де під час його відвідин плідно працював над проблемами кореляції неогену з відомим американським вченим доктором Річардом Бенсоном.

В. М. Семененко був головою Національного комітету України з Міжнародної програми геологічної кореляції ЮНЕСКО.

Володимир Миколайович – автор близько 200 наукових праць, низки монографій, зокрема "Стратиграфія України" ("Неоген"), "Стратиграфія ССРСР" (том "Неоген"), "Геологія ССРСР", т. 5: "Україна", ч. 3 "Полезные ископаемые", "Атлас палеогеографічних карт неогену Європи" (Будапешт), "Стратиграфіческая корреляция верхнего миоцена и плиоцена Восточного Паратетиса и Тетиса" та багато інших.

Уряд і наукова громадськість високо оцінила внесок Володимира Миколайовича Семененка у розвиток геологічної науки в Україні – йому було присвоєне високе звання заслуженого діяча науки України, він був відзначений Почесною грамотою Верховної Ради України.

Володимир Миколайович був всебічно розвиненим; крім геології, він цікавився і добре знав літературу, музику, театр, образотворче мистецтво. В якій би країні він не був, завжди знаходив можливість відвідати картинні галереї, театри, геологічні і культурні пам'ятки.

Одійшла у вічність неординарна, обдарована, високоінтелектуальна і прекрасна людина. Таким і залишиться назавжди у нашій пам'яті Володимир Миколайович Семененко.

Редколегія "Геологічного журналу"